FREDERICI RUYSCHII,

Anatomiæ & Botanices Profeſſoris; nec non Academiæ Cæſareæ Naturæ curioſorum Collegæ,

THESAURUS ANIMALIUM PRIMUS.

Cum Figuris Æneis.

AMSTELODAMI,
Apud JANSSONIO-WAESBERGIOS.
MDCCXXV.

Sereniſſ. & Potentiſſ. Principi

A C D O M I N O

D°. JOHANNI GUILIELMO,

COMITI PALATINO RHENI,

S. R. I.

ARCHIDAPIFERO ET PRINCIPI ELECTORI, UTRIUSQUE BAVARIÆ, JULIÆ, CLIVIÆ ET MONTIUM DUCI, COMITI IN VELDENZ, SPONHEIM, MARCHIÆ, RAVENSPERG ET MOERS, D°. IN RAVENSTEIN. &c. &c.. &c

Sereniſſ. & Potentiſſ. Vir,

BRevibus ut ſe expediat, qui Regibus & Magnatibus non vult eſſe moleſtus, prudenter ſemper fuit monitum. Idem mihi in hoc, ad SERENISSIMAM CELSITUDINEM TUAM, cui inter moleſtos, auresque non parum perturbantes Belli hujus ſtrepitus aliud certè eſt quod agat, alloquio propoſitum eſt, memori illius Auſonii:

Nemo ſilens placuit, multi brevitate loquendi.

Videor mihi jam videre *Summos*, *Medios*, *Infimos*, ad occurrendum CELSITUDINI VESTRÆ, deque recurrente Anniverſario Nativitatis Veſtræ die gratulandum, & oſculandas Manus ſedulò ſe atque ſtudioſè præparantes, apparantes, conformantesque.

Ego verò, cui propius accedere, & ſacras Manus cooſculari, deque tam diuturna, felici & pacifica Gubernatione oretenus congratulari, communique lætitia congaudere, cum aliis datum, conceſſumve non eſt, è longinquo quaſi hoc Libello votivo & gratulatorio porrecto, mentetenus omnia fauſta, proſpera, feliciaque CELSITUDINI VESTRÆ ex intimi cordis mei penetrali à *Deo*, *Regum Rege*, & *Domino Dominantium* comprecor, voveo, opto: Ut CELSITUDO VESTRA GENEROSISSIMA Neſtoreos in annos Felix, Fortis, Florens, vivat, valeat, vigeat.

Conclavia mea quina, quæ innumera fere continent repoſitoria, repleta corpuſculis tum Embryonum, tum Animalculorum, Piſcium, Inſectorum, Herbarum, & Stir-

pium

pium exoticarum, nec non Mineralium, aliarumque rerum, tam limpidiſſimo liquori innatantium, quam balſamatione exſiccatarum, aut nemini, aut S. CELSITUDINI VESTRÆ inſcribi debebant.

Hoc ſingularium namque Corporum, Corpuſculorumque examen & oculare ſcrutinium S. TUAM CELSITUDINEM ante aliquot annos, inſigni, quod memini, voluptate domi meæ perfudit, & longè ſupra opiparas epulas, aliaque irritamenta oblectavit.

Hac ratione permotus hanc qualemcumque à me concinnatam rerum iſtarum ſuaviſſimarum meditationem CELSITUDINIS VESTRÆ judicio humiliter offerre volui, utque eam ſuo benigno vultu, ſuaque Serena & Clemente Fronte ſuſcipere haud dedignetur, ſubjectiſſimo affectu rogo.

Cujus voti ſi me compotem S. V. CELSITUDO reddiderit, calcar mihi inpoſterum adjiciet accelerandi ceteros ingenii mei fructus & Theſauros, modo vitæ uſuram mihi indulſerit Omnipotens.

Quem toto pectore oro, ut S. V. CELSI-

TUDINEM cum tota ſua SERENISSIMA DOMO diutiſſimè incolumem ſervet, ſuaque benedictione coronet, ac Heroicarum tuarum Virtutum Laudem, ſempiternâ Gloriâ florentem, cumulare adaugeat, ut ſub Tuo Præſidio feliciſſimo juſtitia Chriſtiana, Literarumque ſtudia perpetuò floreant, Territoria tuâ ſerta tecta maneant, & Pietate, omniumque Virtutum ſplendore ceteris præluceant. Subſcribor interim

Sereniſſimæ Veſtræ Celſitudinis

Obſequentiſſimus.

FREDERICUS RUYSCHIUS.

LECTORI

BENEVOLO SALUTEM.

IN Theſaurum Animalium primum, quem peculiari methodo ita concinnavi, ut, quantùm in me eſt, non ſolum animum illorum oblectarem, quos juvat perluſtrare Dei ter Optimi Maximi Opera Exotica, circa Piſces, Quadrupedes, Aviculas, Inſectaque; verum ut etiam animum eorum explerem, qui Conchyliis & ſtudio Botanico ſunt dediti. Eum in finem phialæ, objecta varia continentes, non ſolum ſubere, veſica & ſerico villoſo rubro ſunt obturatæ, verum eædem etiam inſerviunt pro pedamentis, ſupra quæ poſiti ſunt aut faſciculi florum rariorum, colorem naturalem ſatis bene conſervantium, aut rupes exiles, confectæ ex Conchyliis Indicis rarioribus purificatis, ramulis marinis, ex iiſdem oris, interpoſitis, quos inter quoque poſiti ſunt Piſciculi rariſſimi Indici, balſamo indurati, ex utraque India advecti.

Noli interim L. B. mirari, aut vitio vertere, quod Piſciculi reperiantur inter ramulos marinos; viventes enim per ejusmodi ramulos, in fundo maris creſcentes, natare in confeſſo eſt, quum præſertim anguſtia loci me ſæpe cogat, plurima objecta ſimul, & quidem in ſpatio exiguo, oculis ſubjicere.

Sic quoque obturamenta, faſciculos florum rariorum continentia, non ſolum Herbis, Floribus & Seminibus rarioribus ſunt ornata, verum etiam inter illa reperiuntur Inſecta varia ſicca, quia viventia quoque alimentum ex iſtis quæritant.

Præterea non omnibus arridet aſpectus Animalium, qui tamen delectantur Floribus: Alii ſunt Conchyliorum amantes, qui interim averſantur Inſecta, ita ut hoc pacto horum, aut illorum ſaltem oculi oblectentur.

Noli quoque exiſtimare L. B. mihi animum eſſe, ſucceſſive omnes & ſingulos Theſauros Animalium (quorum ille, quem

nunc

nunc in publicum profero, unus ex minimis eſt) & ſimul ſex majores, & plurimos minores, corpuſcula humana, eorumque partes continentes, deſcribere, nam illud maximam mihi crearet moleſtiam, neque humeri mei pares eſſent ferendo; nam in quindecim Theſauris, quos habeo animalculis repletos, continentur nunc ultra 1582. phialæ; hiſce adde ſcatulas, Papilionibus, Locuſtis, Scarabæis, Quadrupedibus minoribus, Inſectis marinis (præſertim ex utraque India allatis) repletas, quæ ſunt N°. 1020. Præter illa, reperiuntur etiam phialæ ſiccæ, & in iis Aviculæ rariores ſiccæ, præſertim ex Indiis transmiſſæ 180, hæ inter pedum digitos continent ramusculos Plantarum rariorum, quarum plantarum quintum conclave Herbarios Vivos XXXIX continet, maxima parte Herbis exoticis, & minima indigenis, refertos; exceptis illis, quæ in chartis à me conſervantur.

In re Anatomica conſervantur in liquore ultra 1300 objecta.

Ne dicam de Theſauro quodam majore, in quo abſcondita ſunt Animalia quadrupeda majora balſamata. Nec de Rupibus plurimis, quibus aut impoſiti, aut adnati ſunt Rami marini, Corallia numeroſiſſima. &c. &c.

Hiſce adde Theſaurum minorem, in quo continentur affectus varii, ex hominibus collecti, & tam bene balſamati & conſervati colore naturali, ut videantur modò è corpore deſumpti. Inter quos eſt Inteſtinorum ſuſceptio, Plexus Choroideus in Hydatides mutatus, & repertus à me in homine, qui mente captus è vita exceſſit. Lien grandinibus, ut vulgò loquimur, refertus. Calculus è veſicula fellea per anum ejectus. Portio Pulmonis phthiſici exulcerata: Portio Hepatis in Hydatides converſa. Fractura Oſſis femoris in collo Oſſis, ubi notandum, collum plane deficere, aut in nihilum fuiſſe redactum, ubi natura ligamenta fortiſſima ſubſtituit. Placenta uterina in Hydatides mutata. Hæc & cetera in liquore videri poſſunt, ne quis de veritate dubitet.

De Conchyliis & Petrefactis non multum dicam, cum duos tantum habeam Theſauros, ejusmodi rebus refertos, & in ordinem diſpoſitos. Reliqua, quantumvis numeroſiſſima, nondum in Theſauris ſunt repoſita.

Itaque ſatius fore exiſtimavi, poſt hujus Theſauri editionem, me denuo conferre ad ulteriorem humanorum reliquorum deſcriptionem, quod opus libenter ante obitum abſolverem, ſi Deus Ter Optimus Maximus mihi ulteriorem vitam concedere dignetur.

Hiſce

Hiſce omnibus ita perpenſis, mirandum non eſt, neminem hactenus omnia perluſtraſſe, quæ in quinque noſtris continentur conclavibus, tam majoribus, quam minoribus, nam pauci tertium intrarunt, multo minus quartum, aut quintum viderunt, propter temporis penuriam, vel quod ſaturati fuerint, antequam ad cetera conclavia ſeſe contulerunt; Propoſui itaque nonnullis, ſi velint omnia videre, & ſingulis hebdomadibus bis me convenire, me illud non excuſaturum; conſiderando illud (ratione diſpendii temporis) tanquam communem viſitationem aut conſultationem medicam. Olim, cum nondum gauderem tanta copia rerum Anatomicarum, illud auſpicatus ſum cum curioſiſſimis quibusdam Medicinæ Studioſis Germanicis ſolummodo circa res Anatomicas, credentibus, hoc poſſe perfici intra tres menſes, ſed quantumvis ſingulis diebus per horam, & quod ſæpius excurrebat, me convenerint, ne quidem abſolvebamus duo conclavia: nam illud non perfunctorie peragebatur, aſt ſingula objecta, uti decet, perſpeculabamur.

Tota quidem Civitas Amſtelodamenſis momento fere ex altiore loco videri poteſt, non autem ſingula domicilia, multo minus, quod in iis continetur; ſic quoque, qui rite omnia, quæ intra quadraginta ſex annos collegi, conſpicere vellet, illud brevi temporis ſpatio abſolvere non poſſet.

Interim ut L. Benevolus hanc primi Theſauri Animalium deſcriptionem æqui bonique conſulere velit, ex animo opto, malevolis autem meliorem mentem apprecor.

IN CELEBERRIMI VIRI

FREDERICI RUYSCHII,

Anatomiæ & Botanices Profeſſoris, nec non Academiæ Curioſorum Collegæ, &c. &c.

GAZOPHYLACIUM UNIVERSALE.

QVi Microcosmi reſerans penetralia dudum
Ruyſchius, *& felix externa & ſumma pererrans,*
Intima detexit, Medicosque reduxit in uſus,
Democriti quod non Atomi, aut Commenta Renati
Vorticibus præſtant, nunc Theſaurarius *audit*
Gazarum innumerûm, quêis larga opulentia Cræſi
Cedit, Atapalipæ, divi Salomonis & aurum;
Et Lapis Aurifaber projectâ eſt vilior ulvâ:
Illi quippe domi quantus cumulatur acervus
Rarorum omnigenûm noſtro cœloque ſoloque!
Congeſtum hic videas, diſpoſtumque ordine juſto,
Charus Phœbo Eös & roſcidus Heſperus, Auſter
Torridus, & Boreas gelidis quæ ſuppetit oris:
Nullum etenim Terræ ſpatium, ſub ſidere quonam,
Aut Zonâ, haud utilis moles, nunquamque beata
Fructibus, aut homini nullum adportata tributum.
Caucaſus & Rhodope, præruptusque Hæmus & Alpes,

Hor-

Horrendo æternis nivibus ſub vertice tecti,
Æthna & Veſuvius, fluida inter ſulphura, flammas,
Et cineres, tophosque ſcabros, vegetantia ſervant
Germina, viviparumque excludunt largiter ova.
Hic, velut è Phariis gens omnis ſubdita Cancro
Detegitur ſpeculis, latè terraque marique,
Cui volupe & licitum eſt, toto circumſpicit Orbe,
Quæ fovet in gremio dives Berecynthia, ſeu quæ
Suſcitat immenſus profundo è gurgite abyſſi
Oceanus, placidis rapidisque in fluctibus amnes
Quæ gignunt, liquida & volitat ſuper aëra, quidquid
Pulchrum in exiguo ſpatio natura recondit:
Ut Microcoſmon ſtatuas hic jure ſecundum.
Quis Balænarum tam immania corpora tantis
Condiat expenſis? nam vix tot Balſama Memphis
Sudaret, lachrymæ Nabatheo in cortice dudum
Deficerent. quem monſtra juvat ſpectare, recedat.
Numinis atque artis miracula maxima fulgent
In minimis, ſi quos rugientem horrire Leonem,
Tigridis aut Urſi truculentorum ora cruenta
Delectent, caveant ne ſit damnoſa cupido:
Nam tuto & penitus rarò cicurare licebit:
Quin dens carnivorus, lacerandoque unguis aduncus
Proſiliant, quum dura fames, furiæve ſalaces
Reddunt indomitos verbis, flagrisque Magiſtri.
Securis animis hic Puſio paſcit ocellos,
Decrepitusque Senex, mollisque pavore Puella,
Dipſas, nec Coluber, nec Bufo, Vipera & Aſpis,
Formoſo licet adſpectu, maculisque ſtriisque,
Auro atque argento, fulvisque coloribus extent,
Decipient nullum incdutum, aut formidine Lethi
Terrebunt, quanquam ſublatis undique criſtis,
Et linguis bifidis, terribilique oris hiatu,
Proſiliant, oculique micent; alisque Dracones
Expanſis, curvæ & virulentus acumine caudæ,
Scorpius immineant, Salamandra eſt orba veneno,
Indica, quam grandis, non fundit Aranea telum
Mortiferum, aut diram Peruana Lacerta ſalivam.
En! tibi marmoreo tam pulchram vellere Ranam,

Atque Arabum inſcriptam formis, ſub ſidere natam
Auſtrali, Anguillam! meliusque hæc ſigna relatam,
Quam flos, exſurgens Hyacinthi è ſanguine, nomen
Exprimat Ajacis, volitantes cernere piſces
Vulgatum; at Feles, quibus eſt ab Veſpere *triſtis*
Minëides titulus, nigris venarier alis,
Quis credat! niſi nos Venatrix ipſa doceret;
Quisnam Animal dorſo fœtus excludere! quisnam
Jam natos catulos Glires in viſcera matris
Ire, redire! oculis fidus niſi teſtis adeſſet.
Humanam prolem Veneri libaſſe ſecundò
Sexubus ambobus plura experimenta negabunt;
Hocce frequens brutis clarè genitalia produnt.
Angues bicipites Calabrorum habitare vireta
Mentitum Cajum noſtri dixere per æva,
Quos tamen hic ſpectes geminis cervicibus aptè
Diſtinctos, capitum juſtâ conſtante figurâ.
Exquiſita illinc trahat ſua quemque voluptas:
En! Conchæ, Cochleæ, Conchylia, Buccina, ab oris
Indorum utrorumque, aut quæ Chinenſium arenis,
Seu in Erythreï ſplendeſcunt littore Ponti,
Et vada Barbarico tradunt Getulica Mauro;
Vel quæ Tyrrhenum, Siculum, Ægeumque procellis
Eructat pelagus, ſcopulisque hæſere Britannis,
Ecce! immaturus fulgens in viſcere matris
Unio! quam nitidis diſtincta Corallia ramis!
Æquore & in ſalſo cum fructu & ſemine ſtirpes!
Cui nihil in cenſu Thetyos pretioſa ſupellex,
Horreat, exhalent tetram exta humana Mephitin,
Ecce! Semirameos noſter quos Dædalus hortos
Condidit exiguis in rupibus! ecce! Corollas
Sertaque, tam vario concinnoque ordine plexus
Sicuti Hamadryades formoſo tempora Adoni
Dicitur innexas; remanente vigore Colorum
Floribus annoſis, læte & viridantibus herbis;
Miſerit huc liceat Ganges & Nilus, Hydaſpes,
Aut Araris. Batavis omnis fert omnia Tellus.
His ſuperirreptant quæcunque animalcula ſciſſis
Volvuntur membris; ſummos habitantia montes

Præ-

Præruptos ſcopulos, rigidoque cacumine Rupes,
Valles umbroſas, ſpumâ & ſtagnante paludes;
Quæ, Metamorphoſi miranda, è vermibus orta,
In volucrum formas abeunt, & repere nuper
Terricolæ aſſueti pinnis nunc aëra vibrant;
At redit in patrum mutata propago figuras;
Calcat humum, donec, poſitis exinde viciſſim
Exuviis, ſuppreſſum animal è carcere amictu
Splendidiore volat, quam Majeſtate ſuperba
Aſſyriæ Reges ſolium aſcendiſſe refertur.
ô Non ſcrutandum! ô nullâ effabile linguâ!
Prodigium! haud ullis imitanda potentia dextris.
Ille Opifex unus: ſeu quis præſtantior alter
Archetypis! qui tot, tam ſpreta animalcula ſolus
Pollice divino fingens, ſuper omne ferarum
Et pecudum quam grande decus; rutilante colorum
Fulgore, ad variè radiantia lumina, pinxit:
Imo adeo: ut gemmis queiscunque, nec ulla metallis
Gloria ſplendoris, quâ non inſecta niteſcunt.
Adſpice Mordellas alis crepitante ſuſurro
Auras ſulcantes! ſtrepitu Muſcasque canoras,
Cantharides toto rutilantes corpore Iberas,
Et Batavûm pueris oblectamenta volatu,
Innocuos Scarabæos & paſtas rore Cicadas,
Bruchum inter ſegetes, agiles per prata Locuſtas:
Nonne virent ſimiles Beryllo, Anchite, Smaragdo!
Vidimus, ut vero pedibus fulgere Amethyſto
Cantbariden, dorſo Sapphirum induta micantem.
Fulgore Anthracino & flammas imitante Pyropo,
Vel carnem Sardo, ſeu ſuave rubente Hyacintho
Hæc, oculos Onychen ſimulantes illa volutat,
Caſſide Rhinoceros caput obvelatus ahenâ.
Aurea ſquamatim lorica in pectore nigri
Bucerati. Alpino clauduntur crura vaginis
Auratis. Cocco ſaturos quot America mittit!
At Scarabæorum genus innumerabile quisnam
Expliceat calamo, quas non pinxiſſet Apelles,
Neſtoreïs artem compleſſet bis licet annis:
Denique ſunt quædam tanto haud ſplendore coruſca,

Externâ & facie nobis ſordere videntur;
Ut Tineæ & Blattæ, Pulices, Culicesque moleſti,
Putidus & Cimex & Centipedes Scolopendræ,
Quæ ſtolidè maleſuada cohors, auſuque nefando
Imperfecta vocat; ſed & his tu propius adſta,
Gens inimica Deo; cerne abjectiſſima rerum,
Cerne Metallorum fæces, calces & aduſtas,
Tubera & Boletos, Bryon, & quæcunque putatis,
Naturam damno Arboribus, ſatisque creaſſe,
Quisquilias quin imo fracidas, atque inde renatos
Cum fungis Vermes, & in his fateare neceſſum eſt,
Humanorum operum vel præſtantiſſima tantum
Inferiora, Adamas quantum ſteriliſſimâ arenâ
Nobilior, quantum cæno pretioſius Aurum.
Dicite Philoſophi quisnam ordo Particularum,
Lumine quo in tenebris Solis radiante navarchis
Cornea per pelagus caput eſt laterna Locuſtæ?
Penſilis & Lychnis per noctem Lampyris altam.
Judæos ſatiaſſe famem vix creditur ulli
Acridibus; magnique illas Pythonis ad inſtar,
Jugera tot ſegetum, pomæria, paſcua, ſilvas
Depopulaſſe olim, Naſonica fabula multis:
En! tamen hic hoſtes ingenti ex agmine captos.
Tradimus Heſperiis & Eöis gentibus Aurum,
Argentum & Gemmas & Aromata, dummodo diram
Non feret hanc peſtem benedicta Batavica tellus.
Papæ! quanta acies, quot millia Papilionum!
Qui, genere & formâ varii, diſcrimine quanto,
Quisque ſuæ ſtirpis ſpeciem, faciemque reſervat;
Qualiter humano vixdum de ſtemmate fratres.
Caudæ, Alæ, Furcæ, Scutumque, Antenna, Proboſcis,
Cornua, ſunt eadem, quin eodem tincta colore.
Dilutum intenſus non obruit, ille viciſſim
Cedit: purperei de ſanguine Adonidis orti
Vel ſpirante animâ Narciſſi, ſeu Hyacinthi,
Vulnere aut Plutonis flores, fulgens Amaranthus,
Nullum inter ſeſe diſturbant ordine lumen;
Et Roſa cum Violis tam dulce rubentibus, alba
Lilia virgineum, nigra per Vaccinia, amittunt

Nil

Nil decoris. Calthæ, Crocus & Chryſanthemis, Iris
Et Cyanus, quidquid campus producit apricus
Floridum, in excultis ubicunque aut naſcitur hortis;
Succis quam nitidis exornant Papilionum
Tegmina! quam variè depicti verſicolores!
Belliden ut videas perpulchram, ſeu Anemonem:
Illius en! chlamydem limbis, vittisque nitentem
Auratis. Tunicam ſuccingit fimbriâ & alter
Argento. Hoc alis guttatim hærere Phalænæ
Dixeris, & princeps nullâ ſub veſte ſuperbit,
Quin tegetem affirmes veteri centone reſartam.
Omnigenis formæ veſtis luſtrate tabernam;
Sive Theatralem Trabeam, Pallamve dolentis
Expetis, aut Cycladen, Stolam, Sagulamve, Togamve.
Gallia veſtitus cui Dictatura videtur
Perpetua, ambiguum mutando Protëa vincens,
Forſitan hinc artis fabricam, normasque reſumpſit.
Artibus his magicis Europa ut Simia geſtit.
Da veniam pueris. ſervi pro ſtigmate limbis
Fiant Erucæ. Diffuſis illa puellis
Deſidiâ & luxu fiant inſecta, Chimæræ.
Rugoſam at Clytiam, confectam ætate Sibyllam
(Sollicitura procos juvenes ut anicula Thaïs)
Reticulo ornato vittis, viridique corallâ,
Et Chlamyde & Strophio ſuccinctam videris albo,
Ride. Verſalico turrito ſi Caliendro
Calviciem aut Cirris texit, miſerere Catullæ:
Luſtra miſella decem numerans vult Puppa videri;
Nubere ne impediat Lex Pappia dura juvenco.
Ride. Forma viros neglecta decebit; *at ecce! ut*
Ille Chremes vincit Mimos edentulus omneis!
Quam bene conveniens tibi pænula Cercopitheci
Stulte Midas! ô quam bellulus is Menedemus!
Ille, comâ canum fulvâ abſcondente capillum,
Syntheſin indutus, digito crepitante Choraules,
Annos decrepitos præſumpſit fallere amicæ.
Deſine tam mulier Gallo indulgere Batave.
Exomiden primam ſartore Lutetia Regis
(Scilicet) inſtructam dedit huic ſoli Ardelioni,

Et

Et Thraſo plumatus magis hac, quam fortibus armis,
Conſpicuus, reliquos naſo ſubſannat adunco.
Dave, ecquid pudeat Latum ſuccingere Clavum!
Nec niſi Sequanico pictus textore placebat;
Ut quaſi Patricium te Sponſum Galla ſalutet.
Ciſtiger hinc annos vix tres profectus ad Indos
Irus, tam tenui mercede & tam cito Cræſus!
Quid Domini . . . . Lapidi forte hæc narrabimus. eſto.
Deſipiant. Hæreat nunquam ſanabile amictum
Mutandi aſſiduò Cacoëthes: dummodo nobis
Inſanos inter non inſanire licebit,
Ellebori quos vix curabunt jugera mille.
Hæc Lymphata Lues non cedit Gallica, quamvis
Tentet Atlantiades validis argenteus alis.
Hæc Polypis & Afris noſtratum. Papiliones
Cælitus inſtructo & ſtabili gaudete decore.
Sed quenquam obſtupeat, nos nudos naſcier, illos,
Viſcere in materno latitantes, veſte ſuperba
Induperatorem ſummum cinxiſſe; quod ipſam
Chryſalidem aurato in cunis velamine volvit,
Ut primogenitam natorum ad ſceptra paterna.
Deſine mirari, aut verbo temerare profano
Numinis arbitrium in promptu eſt cauſa. Monarcha
Omnipotens Bruta hæc penitus peritura ſigillis
Auguſtorum operum, majeſtatisque verendæ
Exornans, vitam vix uni deſtinat anno.
Menſtrua non deſunt, nec & Hebdomadalia, Muſca
Auroræ exortu nata, & ſub Sole ſupremo
Fœmina juncta Mari, fœcundaque veſpere mater,
Lucifer extinctam rediens cum patre tüetur;
At te immortali divinorumque capace
Mente beat, tutò ut dominari in cetera poſſes,
Fatisque exactis mundo meliore fruaris.
Hactenus ad noſtrum producta animalcula votum
Ite; ſepulchrales caveas repetite, domosque.
Ite una Veſpæ, non irritare Crabrones,
Bombylides, Grilli, Ricini, ſævique Tabani
Quid mihi vobiſcum eſt! Cerebrum, mentemque Camænis
Obfuſcat noſtris volitans tam denſa caterva;

Haud

Haud aliter quam ſi fumoſus ineſſet Jäcchus.
Diffugere nubes gravidæ temulentia mentis,
Nectare tam vario, placidâ diſcuſſa quiete.
Occiduo Titane animas haurire recentes
Quid vetat herbarum ! quin nos venerabilis Horti,
Cuſtos eximii portis invitat apertis.
Pergamus tutò : nam Te, Caſtiſſima Virgo,
Hic nulla obſcœni terrebunt ſpectra Priapi.
At, procul hinc ! quænam portenta hæc ! ſub Jove clauſo
Heſperidum Auratis Malis Nemus & Cinyræi,
Floriferum pueri ſaltum tam ſuave virentem;
Quæ nunquam pluviis, ferace aut rore madeſcunt;
Nullus humi fluvius fibras ſublactat arentes,
Nilus & exſpatians pingui non nutrit ariſtas,
Glebâ ; nec lætis radiis arridet Apollo,
Cynthiave, ereptum ſibi deflens Endymiona,
Nocturnis Lachrymis plantis non ſtillat anhelis;
Nec mulcent tepido Zephyri ſpiramine flores.
Sidera ſecreti non mittunt munera amoris.
An nova progenies Cælo, vel Colchide miſſa,
Carmine Medeæ ! quid enim non carmina poſſunt !
Nil minus, ô abſit ! peramæna hæc ſilvula nulli
Sagæ, ſed Ruyſchi *referenda eſt gloria dextræ.*
Cui, quanquam Ææo Cælo deducere Lunam
Cantu ridiculum, privare aut vitibus uvas;
Grande nefas Magicâ tam triſti accingier arte;
Ille tamen valuit, quod nunquam Colchica, Vates
Pelignus liceat primam reparaſſe juventam
Finxerit Æſoni : nullo tamen illa veneno,
Diris Theſſaliæ, Ponti ſeu Phaſidis herbis,
Quantum intonuerit, quotiesque recoxerit, ævis
Eripere atque atavum ſero proferre nepoti.
Ruyſchius *hoc. ſpectant annoſa cadavera patrum*
Nati natorum ; ſed non horrenda rigore,
Membrorum, aut faciem velata bitumine nigro,
Pyramidi ut quondam credebat corpora Memphis.
Flexibiles videas artus, tenerosque lacertos,
Dormire exanimes hic dixeris ore decoro:
Viſcera quin etiam Ventris, Cor, Pulmo, Cerebrum

*** *Mollia,*

Mollia, ut & denſâ durâque ſub oſſe medullæ:
Ac, niſi congenitum ſcires ceſſiſſe calorem,
Vivere revera jures poſt funera corpus.
Talia qui potis eſt, condire animantia norit
Lubrica, neſciret vacua & vegetantia ſuccis!
Ad nova Theſauri *viridis præconia Muſæ,*
Quam comis hic Cuſtos! nec quisquam in limine latrat
Cerberus. Huc hortos verſus; per paſcua & arva
Illuc; in ſilvam, vepretes, dumetaque ducit
Hæc via. Terrarum quidquid complectitur Orbis
Viſitur: ut Regum priſci ſapientior ævi,
Hyſſopo ab tenero pervaſti ad culmina Cedri
Edoctus Libani, tamen hic addiſcere mille
Haud dubiè poſſet: nequenim tulit illius ætas,
Aut humus, in Batavûm terris, Septemque Trionum,
Quæ, mediis nivibus læto ridentia flore,
Ut propria exſurgunt ſibi credita munera Cæli;
Nec magis Orbe novo quæ, tot poſt ſecula, vidit
Subjecta Auſtrali magnus Veſputius Aſtro.
Vah! iterum atque iterum, quænam hæc opulentia! quotquot
Et genere aut patriâ geminis diſtantia Mundi
Cardinibus, longo quantum huc transvecta labore!
En! nemus Æmonium, læta & Theumeſſia Tempe,
Floribus Hybla, Thymo fragrans Actæus Hymettus,
Judicio & Paridis fatali inſignior Ida!
Hic Ver perpetuum, nec & Æſtas torrida adurit,
Autumnus variâ ſtatione haud noxius uvis;
Bruma nec in flores, ſegetes, aut gramina ſævit.
Spectatum extremos quid opus curratur ad Indos;
Dum ſeſe hic offert dives Malabaricus Hortus.
In claſſes diſtincta ſuos quæcunque leguntur,
Arborum & Herbarum doctis diſcrimina ſignis.
Eho! jam ſatis eſt: nova ne vertigo recreſcat,
Quondam Inſectorum veluti ſtipante catervâ:
Qualiter heſterno venas inflante Falerno
Silenus titubat, rediens ad pocula mane:
Vos igitur ſilvæ, viridaria grata valete.
Nos, mea Calliope, Platani Cretenſis in umbra,
Quam nunquam infeſtat ferali carmine Bubo,

Siſta-

Siſtamus...... Teſta hæc quidnam carioſa meretur
Tollas? ô, inquit, non noti nulla cupido.
Inveterata ſiet Japeto magis & Chaös ipſo:
Diſplicet antiquæ tibi dum veritatis imago!
Ales equus, Perſeus, cirri Phorcynidis, Atlas
In montem verſus, puerilis fabula dudum;
Si Metamorphoſis veſtigia vera placebunt,
Huc ades; in lapides, priscâ remanente figurâ,
Invenies Cochleas quascunque, Corallia, Echinos,
Cancros & Pagros, Strombites, Oſtrea, quidquid
Teſtaceum in ponto nutritur. Piſcibus, ecce!
Nec ſquamæ, pinnæ, nec & integra viſcera deſunt.
Arboreos truncos, frutices, cum frondibus ipſis
Et flore indubia ſpecie cognoveris. unde,
Quæritur? his ſaxis, quibus evelluntur, an illis
Sit natale ſolum? vel ut in Matrice recepta
Sic creſcant mutata ſimul, vegetantia vivo ut
Semine? ſeu potius, quod jam fruticantia glebâ
Circumfuſa manent, genuinis ut modo fundis
Ejecit Pelagus? quum, denſis imbribus auctum,
Exſpatians fines & montes deſuper omneis,
Fluctibus undarum validis, velut ariete crebro,
Præcipiti implerit per ſtrata cacumina lapſu
Valles, oppreſſis queiscunque latentibus illic,
Sulphureo quæ halitu, fluido nitrique vapore
Electo, in lapides veros abiiſſe videntur.
Petrœfacta Polis geminis, quam diſſita zonis,
Climate, Zodiaci quantum ſtatione remota,
Hic ſpectare licet, ſimili circumdata glebâ
Concretâ, ſcopulis hiſce incumbentibus altis.
Oſtrea, millenis ſtadiis ab littore mille,
In mediis ſilvis, profundisque eruta cryptis,
Indicis æterni decreto totius Orbis
Diluvio extincti quisnam hæc monumenta negabit!
Ergone inexhauſtum nunquam ſatiabitur æſtrum
Theſauros *aliis cumulandi! Matris avulſa*
Magnæ viſceribus, genitivisque abdita venis,
Æs, Aurum, Argentum, Stannum & quæcunque Metalla,
Cernite & affines Mineras, Criſtalla, Salina,

 Sul-

Sulphurea & Calces & quæ fuliginis inſtar,
Concreta è furnis ſurſum centralibus halant,
Torrenti haud ſolum Zonâ, ſed quatuor oris
Nata, ſub uſtrinâ & tali conflata, recocta.
Mulciberi in Liparâ, ſeu Lemno, vide Barathrum
Fumos eructans, flammas Phlegethonta & Avernum.
Nos inteſtinum, cum fomite & ignibus aptâ
Materie, aſſerimus ſpatium quod diſſecat Orbem
Solſtitiis geminis; curſu quo tendit Apollo
Zodiacum annali, nocturna diurnaque adæquans:
Signa horis, monſtrat Solis Lunæque labores;
Ambobusque Polis nixus Magneticus Axis
Tranſverſim penetrat, præſtatque immobile punctum
Telluris Mariumque Globo: Sol infimus hic eſt;
Qui, velut Æthereus, validè candentibus illinc
Trajiciens radiis excluſas aëre maſſas
Cœleſti, internis venas aperire coëgit
Spiritibus, qui, dum luctante bitumine flammas
Concipiunt, ſilices, ima & ſuprema Metalla
Fundunt, horiſono reboante fragore per antra,
Cum Terræ & Pelagi tremebundis motibus, uſque
Perrupti montes, ſilvas, undasque in apricum
Proſiliant, ſparſis longè latéque favillis:
Frigore ſulphureus vapor, ut ſub nube coactus
Tandem, contortis in acumen ignibus ardens,
Cuſpide fulmineâ per aërea vincula vibrat,
Conflatum æs, cuſum & Chalibem, cautesque reſolvens:
Solis enim radios non huc penetrare docebunt
Flammigero in nivibus denſis Arctoä camino
Hecla & in Ægeis ſublati fluctibus ignes.
Diviſo Imperio Vulcanus Centricus urit
Cum Phæbo; huic ſubſunt Vegeta & Viventia, at illi
Regna fodinarum, lapidoſaque viſcera Terræ.
Quæras, unde illis, quæ tot per ſecula flagrant,
Eſca voraginibus? primò monſtraveris, unde
Soli ab Principio Rerum noctesque diesque
Conſpicuè ardenti, quem, tot torrentia tela
Fundentem, vacuâ ſpectavit nemo Pharetrâ,
Tollitur in cœlum reparandus fomes amiſſum?

Dixe-

Dixerat. interea medius ſeſe abdidit undis
Titan. nos celeri transgreſſi limina paſſu,
En ! nova vicinâ redeunt ſpectacula nocte,
Quæ revocare gradus, aciemque intendere cogunt.
Quam formoſarum Volucrum cingente Coronâ
Porticus hæc ſplendet ! poſtremum forte Valete
Dicturæ heſperiâ aviculæ vigilatis in umbrâ.
Quid petimus ! ſilet omnis Avis, Pecudesque quieſcunt;
Et pavida & pugnax dudum fugitiva ferarum
Turba per anfractus latebroſa cubilia quærit.
Occidit omne jubar Terrarum in margine Solis.
Ortygia, in nubibus venatu laſſa recumbens,
Pindum Calliopen, me ſuadet adire Penates.
Amphitheatralis totâ me nocte volucrum
Circulus inſomnem ſomni per gaudia duxit
Auroræ redituræ. eja ! properemus, ut udis
Gutturulis hilares primi modulaminis Hymnos,
DIs ſacros, noſtræ excipiant quoque ſanctius aures.
Nulla loquax, patuli largo quanquam oris hiatu !
Omnes vos igitur tacitis veniſtis Amyclis !
Forma negat. Libycis, geminorum Pſittaci ab oris
Indorum grandes & vos Pygmæïa proles,
χαῖρε *dulce tuum ſtrictis num faucibus hæſit !*
ô Picæ, Ganges, ſeu vos Braſilia miſit,
Garrula lingua tacet, quâ quondam vincere cantu,
Auſis magnanimis, Muſas potuiſſe feſellit !
Vos noſtras Ceraſos populatæ & Piſa, Ribesque,
Solvite tandem aliquid. ſubito ſi humana cerebro
Vox molli exciderint, vagitum edocta tenelli
Projecti Alcidis pueri, matrisque ululatum,
Salvatrix amborum; hædis agnisque balatu
Æmula, captivis mox omnis dempta loquela !
Nullane buccineo clangore Argiva ſalutet !
Forſitan hic glandes deſunt; abſurdaque paſtu,
Diliciæ vobis, atque hinc Malacia reſurgit,
Quâ ſi corripitur prægnans muliercula veſtrum
Nomen & omen habet. ô Tu gratiſſima ſemper
DIs, hominique Merops, volucris Trinacria ſeu Cres;
ô Salve in Batavis ſanctæ pietatis imago,

Quâ , vixdum pennis auſi ſe credere ventis,
In nidis pulli dant pabula læta parenti.
Quid ni Zinziſulas ! tuus ut Terraque Marique
(In Cælo ſeptem mæſtiſſima Pleiadas inter
Dum patre extincto lachrymarum defluis imbre)
Hic amor emineat , qualem Ciconia nunquam
Glottorat annoſæ referens ſolamina matri.
Qui latus huic claudit roſtro pedibusque palumbus
Turtur , ſi gemeret, cineres & pluma referret,
Nunc ut acu pictus. Tædas viduusne ſecundas
Obtulit ? ô nunquam ; ſed dives America pennis
Cinxit tam variis. Hic caſtus amore prioris
Luget in æternum. Viridi non fronde quieſcit,
Fonte nec è nitido potat, conſortis amicæ
Ne faciem vidiſſe putet. mœrore tacebit.
Clamoſe, ut tacitus non paſci poſſis, adeſto.
Tune ſiles noſtræ magis omnibus æmule linguæ!
Cujus Ave Cæſar victor *tot millia nummûm*
Conſtitit, an penitus facundia, Corve, faceſſit!
Quis victum exhibeat, niſi tu mereare loquendo!
Auguriis hic nullus honos. Nec caſtra Leones
Tu Batavos inter , velut olim ſigna ſequeris
Auſonidum, comes ipſe Aquilis. Relegaberis, unde
Veniſti infamis ſcelerata ad Buſta, Crucesque.
Omne nimis vitium. te delatore Coronis
Prægnans transfixa eſt & tu nigredine pœnas
Proditionis habes. Melius nunc moriger eſto.
Fare aliquid ſaltem. Quare hic crocitare vereris !
Forte & Hyperboreus pennas tibi reddat Apollo
Albas , quum niveos montes Aquilonis oberras.
Qualiter hic Progne , Philomela atque ipſa Coronis,
Et Lepus, & Lupus, Vulpes, Urſusque videntur.
Aſteria, an quatiens tibi lingula, Caſta Coturnix,
Stringitur ! inceſti Jovis hic te fulmina terrent!
Hic (ſi DIs placeat) magnus, divinus adulter
Sat faciles ubicunque videt ; potiturque cupitis.
Quid mirum ! in terris queis ſanguis Regius omni
Fœdâ labe caret ; Thalamum violaſſe jugalem,
Grande nefas populo , ſevera & morte piandum,

Prin-

Principibus licitum; quid ni quoque furta Deorum!
Quid, laſcive ales, Veneris Paſſercule plauſtro
Auriga, haud pipas! clamoſam ſin tibi forte
Abſtulerit vocem nimium repetita libido.
Tu quoque ſuavitonum cantum Philomela relinquis!
Nullus te ſequitur Tereus minitante bipenne.
Ithys, Ithys ſtridens, Upupæ ſub tegmine plumæ,
Daulidis omne nemus, latebras & luſtra vagando,
Pervolat & trepidus propriâ quem dente voravit,
Quærit Ithyn miſerum, inventumque ad Phaſidis undas,
Non novit, nimium pretiosa veſte latentem.
Qualiter imbriferam Saturnia amiciit Irin;
Deciduos oculos Argi texente Minervâ.
Tuque adeo horrendum crudelis mater, Hirundo
Celtica, quis vetuit triſtes ſtridere querelas!
Trux nimis, ô vindex ſtupri truculenta ſororis,
Progne, Biſtonides hæc tecta ſubire Tyrannus!
Ille fugax Montes & ſilvas nocte pererrat,
Quo ſua fata jubent; nec te cognoverit usquam,
Pectoris in plumis liceat Laniena parentis
Nota, minutalis pueri de carne cruenti:
Manſit enim Geticis Luctus tua pallula in auris,
Albente & Strophio Scyticus te veſtiit Arctos
Vere novo toties noſtrum modulata per hortum
Quin pergas Ciris? patris vindicta Haliæti,
Puniceum quod amor te tollere, Scylla, capillum
Cogerit, hinc longum; nec & hoſpita tecta ſubibit.
Proh! quantum obſtringunt vepetres nos Daulidis inter
Has Naticidas! miſerandæ ſortis Aëdon
Hic Itylum, inſano per Te livore peremptum,
Quæris? ſeu dulces eſcas per acuta & amara
Carduus apponens gemitus in pectore claudit?
At ſimul inſontes fraterna in cæde ſorores
Zethiadas miror, tanto clamore moleſtas
Olim, ut & Samios ſua pinguia prata, Laresque;
Linquere compulerint, mutas. ſint Jaſyges ipſæ,
Illarum ad Rhombum faciunt quid jurgia civis!
Quid bella...... tandem Tragici tradenda Theatri
Scæna hæc Melpomeni mæſtæ. nos fronte ſerenâ

Gal-

Calliope & cantu volucres adeamus & ecce!
Pſittaculus noſtras; ſed & hic taciturnus ut omnes,
Seu conjuratus. quid Phœnicure moraris,
Humanum perdocte melos, cantare Deorum
Hymnos! Aurati titulum mereare perennem,
Soli quo noſtri te dignavere Penates.
Quid capite averſo ſtas Phœnicoptere nobis!
Nemo tibi linguam ſecturus Apicius hic eſt.
Quare humi inventrix Serræ, Tornique, Rotæque?
Dædaleo livore ſemel de Palladis arce.
Projectam nos te, Perdrix, non poſcimus ultra
Nec coquus hic Angelus qui te conſumere *gaudet:*
Spectatum venimus plumis quia pulchrior Indis.
Aſt hic Onocratelos, inquit mea Muſa, tacendo
Non nocet. Arcadicæ volucrem quis voce rudentem
Audiat, huc quamvis Lunari ex Orbe veniſſit.
Ille bipes Aſinus tamen hic conſiſtere dignus:
Humanâ ut bipedes porcos ſub pelle latentes
Stringat inexpleti per juſta opprobria ventris.
Strenue bellator, Cancri furioſior æſtu,
Certò victor ades, fulget tua criſta rubore
Coccineo & criſpæ volitant in pectore jubæ.
Arrigitur pennis pictis tua cauda ſuperba:
Ut Romanus eques, cingens ſua tempora lauro,
Vexilla atque Aquilas in Cœlum efferre ſolebat,
Inter Iö Pæan, Iö Pæan vicimus; at te
Num raucedo vetat lætum cantare Triumphum!
Quorſum ingens ſtrepitus, quo, te vigilante, ferorum
Gallorum inſidiæ Tarpeïa ab arce repulſæ,
Anſer! ſeu nimiâ farctus pinguedine torpes!
Publico ut è cenſu prompſiſſit pabula Aruſpex,
Aut lacte & mulſo nutriſſet Cotta guloſus:
Credimus excubias nullis, quâ gente, Moloſſis.
Pervigiles ſervant Capitolia noſtra Leones,
Et Brenni & Senonum furiæ, fraudesque hodiernæ
Deſtructæ, domitæque jacent virtute Batavâ.
Auro nos, Anſer, tibi nulla Idola paramus;
Annua Romulidûm faſta aut Holocauſta libantur;
Lecticâ extenſum non defert pompa feretro;

Nec

Nec canis innocuus funeſtâ ex arbore pendet.
Hæc nos ridemus puerilia, ſacra, profana:
At te, pro meritis, juſto celebramus honore;
Poſtquam Pergamei cariſſima vellera capri
Et Nili abſtulerunt linaria ſcruta Papyrum;
Fraxinus & Tilia & Fagus nec Populus alba,
Cerâ teſſerulis oblitis illius uſus;
Ære, Auro, Argento, nec plumbo lamina ſervit;
Pro Graphio & acubus nobis tua penna ſtiloque;
Hæc ſtudiis facilis, fulcit tua pluma grabatum
Mollibus in ſtratis laſſata ut membra quieſcant.
Te veniente die, Te decedente canemus.
Indice Pontificis ſocio ſimulante galero
Phæniceo, Coccothrauſtes, trabeâque ſuperbis!
Ut modulos Gangis Philomelæ efferre recuſes!
Quis novus ille hoſpes tumidus rutilante coronâ,
Qui caput Auguſtum medius vix exerit? unde?
Dic puer. ille refert, volucrum Dominator Olympi
Auſtralis. rectè: quæcunque potentia Reges
Extulit indomitos, ſuppreſſis legibus, ornant
Accipitrem; ſublime genus; præſtantia formæ;
Gloria pugnarum; ſævi truculentia roſtri;
Alæ terribiles cædendo, unguesque rapaces
Attamen ut pulcher, quam Majeſtate decorus!
Credibile eſt, inquit mea Muſa, hunc Juppiter olim
Talem vidiſſet, puerum rapturus inermem
Idalium, miſer hic Aquilæ formidine nigræ
Nunquam ploraſſet miſcendus pocula divis.
Denique vos omnes longinquis advenæ ab Oris,
Quarum vox Batavas nunquam pervenit ad aures,
Anguicomo Clypeo, diræ aut per pocula Circes,
Omnimodo expanſis ſed non crepitantibus alis,
Immotæ hic, ſtatis veluti ſimulachra Theatri!
Ætheris Eoï ſplendens Rex maxime & omnes
Subditi, ob eximiam formamque decusque colorum,
Quem Paradiſiacum Noſtri dixere; profanæ
Ternatæ Idolum; Falco qui in culmine pullos
Cinnameo excludis rapidos; tu mitior ales,
Merſa mari Alcyone, ſuper ipſum & tendere nidos

* * * * *Aſſue-*

Aſſueta & quotquot criſtallina clauſtra recondunt,
Dicite . . . . . ſed jamjam repetit ſua lumina viſus:
Ut modo velatus per nigra crepuſcula noctis
Aurorâ redeunte idem, qui lubrica edacis
Temporis eripuit, cariei & faucibus, idem
Ruyſchius *hic Volucrum demortua corpora ſiſtit*
Ut viva; haud aliter, quam ſi Catalepticus actus
Artubus in rigidis dextrè proferre videtur.
At Tu vix æquans digitum, Tu pumula, pulchra
Auſtralis Regina chori volitantis, & omni
Lumine verſicolor vario, Auro atque Ære coruſca,
Antipodum quæ paſta favo poſt funera vivis,
Forſitan excideres oblita, ingloria noſtris
Carminibus! Textor, ſi quisquam ſtamine Arachni
Æmulus, hanc pingas, & eris mihi Pallade major:
Macte animo, virtute, novis tua byſſina fila
Inficias ſuccis, Cocco nec Murice parcas
Sidoneo; Albionum Crocus & ſit vilior algâ;
Sit Muhamediacæ Praſinum venerabile ſtirpi.
Attica Cæruleum mittat pretioſius auro,
Illud & Argentum, radiis ſolaribus auctum,
Mulciber extendat; Lacheſis ſubtilia volvat
In fila; hinc panoplos texendo ſtrenuus adſis;
Perfectamque operam, pro gummi, lumine claro
Phosphorus oblineat; tum, te ipſo judice certans,
In cunctis victum pleno teſtaberis ore;
Et ſi aciem ſataget dextris armare ſpecillis,
Tela tibi nuper tenuiſſima, tamque venuſta,
Scabritie & ſtipulis Canabinum dixeris aptè
Peniculum, textum turbatis ordine tricis,
At cave ne fraudes Prygionum adjunxeris arti;
Ipſam dum Volucrem ſtamina inter Byſſina texunt:
Cedo fac potius, proprio & jugulaberis enſe.
Sic etenim in throno Regina Ouriſſia *fulgens*
Emicat, Arctophylax velut inter Sidera Cœli:
Imo adeo ut rutilans Anthrax, Aurumque politum,
Hanc juxta, ad Solis radiantia lumina, ſplendens
Hoc jubar in nebulæ ſuffuſum adſpexeris umbrâ.
Formoſa ô ſoboles (multò majora canemus)

Im-

Immotis membris licet, æternumque tacendo,
Vos tamen immenſæ muto celebrabitis ore
Majeſtatis Opus, non ullâ imitabile dextrâ;
Nec caſu ambiguo, ſed certis legibus orta
Divini Artificis juſſu primordia rerum,
Ordine perpetuo & ſancti moderamine ſceptri
Pergere, & inſculptus veſtris Adamante Character
Pectoribus clarus, nullo & delebilis ævo,
Eſt Deus in nobis. *Graculos Tu Philoſophaſtros,*
Cecropii & noſtri duros ſecli Theodoros
Plus validis vibras, Ouriſſia *mortua, telis,*
Quam quæ magnificâ finxit ſub imagine veri
Ingenium fallax hominum vel mille probabunt
Argumenta, vagis dubiisque immerſa tenebris,
Quidve Cathedrales præſumunt Gymnoſophiſtæ,
Per Labyrintheos ſtolidè comprendere Gyros,
Quem Terrarum Orbis, Cœli convexa, nec omne
Hærens temporibus ſpatium, numeriſque lociſque,
Non capiunt: ſolus perfectè qui ſibi notus.
Hæc Divis: Priamo noſtro quin demus honores!
Qui tot Myriades animantum & fertilis alvi
Terrarum fructus, congeſtos undique, in æva
Condiit, & noſtris oculorum haud deneget omnes
Lectis deliciis; ſed quis, quis talia fando
Ut vera accipiet! grandævo hæc cuncta ferente.
Nulla illi unquam nil agendo elabitur hora;
Seu Aſclepiadis Leges, Artemque periclis,
Vulnera & externos vitiati corporis artus,
Tyrones curare docet cauteque citoque;
Herbarum aut varias formas, viresque reſolvit
Ut Macer in Batavis; Lucinæ abſente favore
Matri reddit opem, proli lucemque negatam;
Seu perſcrutatur non ſiccâ morte peremptos;
Corporis humani Iudex cui fabrica tecta
Ne inſontem damnet, vel ſolvat crimine cædis
Forte reum; Medici quis ſedula munia neſcit?
Ipſaque quin etiam quæ ſupputat Otia, multis
Magnæ molis opus, cui vix è millibus unus
Sufficit, ut præſtet rebus mentemque manusque:

Ergo tot ſtudiis laſſum tot adire labores
Vnum poſſe virum peregrinus ſi neget hoſpes,
Eja ! adſit, viſusque fidem, ſuper omne quod aures
Excipiunt, conſtare dabit: quisnam æſtimet æquò
(Si rarum carum eſt) hanc Gazam dixeris, euge!
Tu ſolvendo impar, propria ut poſſeſſio cedat,
Sorte tuâ gaude, quâ perluſtrare licebit
Plurimâ, quam ſeptem Veteris Miracula mundi,
Æſtu viſendi, attonitos traxere per undas,
Montes & ſilvas & mille pericula vitæ.

THE-

THESAURUS

PRIMUS

Animalium quadrupedum, volatilium, reptilium, ac piſcium, nec non Inſectorum, atque Conchyliorum, &c. partim liquori limpidiſſimo innatantium, partim balſamo induratorum, quæ ſervantur in Theſauro, ex ligno Olivario confecto.

ASSER I.

N°. I. RUpes exigua, ex variis Conchyliis Indicis exiguis purificatis, ac ramulis marinis confecta, quæ innititur pedamento ex ligno oleagino, è quo Theſaurus eſt fabricatus.

N°. II. Phiala ſicca, & in ea, Avicula Ceylanica quadricolor, nitidiſſima; ſcilicet capite colloque colore miniato, alis & dorſo nigro, pectore & abdomine plumis albicantibus & cinereis prædita.

Not. 1. Avicula iſthæc balſamo ita à me præparata, ut integra remanſerit, ne viſceribus quidem exemptis, ut adhuc viva eſſe videatur; præterea inſidet ramuſculo Cardui minimi *Proſp. Alpini*; cum autem dictus Carduus hic rariſſimus ſit, & capita habeat reticulæ modo à natura elaborata, gratiam conciliat viſui.

2°. Operculum, quo coöperta eſt phiala, ſericum eſt rubrum villoſum, quo omnes ferè phialæ ſequentes etiam ſunt tectæ.

3°. Dicto operculo, ceu pedamento, impoſitus eſt faſciculus herbarum, florum & fructuum rariorum exoticorum; cum autem illa colorem naturalem tam bene conſervarint, viſum

illorum, qui re herbaria delectantur, alliciunt: his quoque inſident inſecta varia rariora, ſcilicet Papilio Turcicus, rariſſimus, colore ex albo, nigro & dilutè cæruleo-viridi, coloratus, cujus alæ inferiores ſeu poſteriores longiſſimæ, tenue ſtramen latitudine æquant; hoc modo aviculæ caudam repræſentant, & hinc à me denominatur Papilio Turcicus verſicolor, alis poſterioribus longiſſimis, ſtramineæ latitudinis.

2°. Capricornulus Afric. viridis nitens.

3°. Curculio ex Capite bonæ Spei.

4°. Cantharides, &c.

4°. Inter dictas herbas & flores etiam reperiuntur

Amaranthus criſtatus rubicundiſſimo flore. *Cat. Hort. Reg. Par.*

Gnaphalium latifolium Americanum. *B. Pin.*

Gramen tremulum majus & minus. *B. Pin.*

Stæchas citrina. *Matth.*

Adianthum Americanum. *Cornut.*

Conyza Africana.

Milium Ind. Orient. ſemine nigro majori, & nitente.

Thlaſpi fruticoſum Leucoii folio. *B. Pin.*

Quamoclit. *J. B.* &c. Vid. Tab. I. Anim. Fig. I.

N°. III. Phiala in liquore continens Piſcem, ex inſula Amboinenſi, qui à D°. Joh. Nieuhovio appellatur Piſcis Amboinenſis, & in ſuo itinerario Indiæ Orientalis & Occidentalis deſcriptus ac depictus eſt; ut & à Nobiliſſimo Viro Domino Franciſco Willugbeio in ſua Ichthyographia, S. Hiſtoria piſcium nomine *Percæ Amboinenſis*; enimvero, cum hic piſcis meus cum illorum Perca marina (quam etiam in alium Theſaurum reſervo) non plane conveniat, conſultum duxi, hujus figuram addere. Vide Theſ. Animal. I. Tab. II. Fig. 3.

Cum autem diſcrepantia reperiatur inter dictos Piſces, hic à me denominatur Perca Amboinenſis volans, pinnis longiſſimis.

Dictus Piſcis, ab Incolis Malaicè vocatur *Ikan Swangi*, & ab Europæis ibi degentibus, nominatur *Tovenaars Viſch*, eſtque coloris caſtanei ſaturatioris, lineis transverſis, ſtramen latis, idque à capite ad caudam uſque, pinna dorſalis, ut & poſt branchiales ſunt longiſſimæ, quemadmodum in piſcibus volantibus, unde ſuſpicor, hunc piſcem è genere piſcium Volatilium quo-

quoque eſſe, qui ad breve tempus aquas relinquentes, & ſuper eas volantes, piſces volantes nuncupantur.

Hinc forſan incolæ, qui illic loci admodum ſuperſtitioſi ſunt, hunc piſcem *Ikan Swangi*, id eſt, Belgico idiomate *Tovenaars Viſch* vocarunt, vel quia convulſiones & dira alia ſymptomata admiranda acquirunt illi, qui ab aculeis illorum (quibus præditi ſunt) punguntur, ut ex variis relationibus percepi.

Pinnæ laterales, infimæ, ut & illæ, quæ caudam conſtituunt, habent quadrangulares maculas albas; Quamvis autem dictæ pinnæ in hoc piſce, radios habeant diſcretos, tamen non eſt dubium, quin in ſtatu naturali, ſibi invicem ſint connatæ ope membranulæ tenuiſſimæ, qua in meo quoque objecto non plane ſunt deſtitutæ, enimvero quoniam adeo tenuis eſt dicta membranula, facillime, antequam ad nos pervenerunt, ab illa deſtituuntur, & ſic radiorum pinnæ à ſe invicem recedunt, id quod Clariſſimus Willugbey quoque ſuſpicatur circa vulgarem Percam Amboinenſem.

Notandum præterea, ſuper dictum operculum orificii hujus Phialæ reperiri faſciculum ramuſculorum marinorum, ſcilicet Lithophyti, Abrotani marini; & inter ramulos illos reperiri Piſciculum Americanum, planum, rotundum, balſamo induratum, magnitudine fere thaleri imperialis, habentem circa caudam maculam rotundam, magnitudine ciceris, nigri coloris, quam ambit circulus albicans: & quoniam dictus piſciculus maximam habet analogiam cum piſce, quem D. Joh. Nieuhovius in ſuo Itinerario denominavit *Clipvis*, ſeu *Soldaten Viſch*, idem nomen quoque retinebimus.

N°. IV. Phiala in liquore continens Locuſtam Africanam, maculoſam, cucullatam, cujus pedes poſteriores ſpinas habent acutas, dorſum vero & cauda obtuſas; eaque inſidet Opuntiæ Americanæ, ſpinoſæ minori.

N°. V. Veſpertilio Indicus, naſo, clitoridi ſimili, inſtructus.

N°. VI. Phiala ſicca, in qua continetur nidulus exiguus, Americanus, ovulis, ciceris magnitudine, inſtructus, quibus, veluti incubat avicula Indiæ Occidentalis mellivora, ita dicta, propterea quod etiam volans alimentum melleum ex floribus haurire valeat, & ab Indigenis quoque Ouruſſia nuncupatur.

Nidulus ſitus eſt inter ramum Ericæ arboreſcentis Africanæ, flori-

floribus albis locupletiſſimis; huic ramo inſidet quoque alia Ouruſſia.

Super operculum Phialæ, ſerico villoſo rubro tectum, poſitus eſt faſciculus herbarum, ut & florum, & inter alia, etiam varia inſecta, nec non Squammæ fructus Scolymocephali Africani, quarum extremitates, ſericum villoſum æmulantes, colore nigro ſunt præditæ, ut &

Ramuli Tamariſci Gallici.

Erica Myricæ folio.

Erica Africana.

Tanacetum Africanum, Floribus decuplo minoribus. D. Pr. *C. Commelini.*

Adianthum Americanum. *Corn.*

Gramen tremulum minus. *C. B. P.*

Millefolium Africanum flore, luteo. ut &

Ramuli Fruticis cinerei Africani. *Breyn.*

Centinodii, floribus argenteis.

Pimpinellæ ſpinoſæ, fructibus onuſtæ.

Plantæ Africanæ, innominatæ & nondum deſcriptæ, glandiformi fructu.

Chryſanthemi, flore luteo, cujus petala in exſiccatione aſſolent ſe contrahere, in hiſce ita ſunt diſpoſita, ut flores adhucdum vivere videantur, ne colore quidem excepto.

Inter inſecta reperiuntur exiguæ Cantharides & Papiliunculus cæruleus, ocellis plurimis ſubtus eleganter aſperſus, D. Pettiveri, rerum curioſarum perſcrutatoris indefeſſi, à me vero denominatur Argus cæruleus minimus.

N°. VII. Aranea ex Capite bonæ ſpei tricolor, ventre ampliſſimo crenato.

Notandum, Thorax & caput caſtanei coloris, pedes eodem colore perfuſi ſunt, nec non maculis ſubnigris quadrangularibus, dorſum autem nivei coloris lineis transverſis nigricantibus gaudet, venter margine crenatus ac eleganter eſt variegatus inſtar marmoris, id quod viſum allicit, imo & illorum, qui alias abhorrent ab Araneorum adſpectu.

N°. VIII. Jaculatrix Indiæ Occidentalis, exilis, à capillo dependens, hæc ore aperto inhiare videtur fœtui Gliris ſylveſtris Americani, bulgam gerentis in imo ventre, pro fœtuum in-

troitu,

troitu, ut & exitu: in illa bulga reperiuntur Mammæ & Papillæ, quas ſugendo arripiunt fœtus.

Not. Dictam Jaculatricem optimæ eſſe notæ, ejusque geſticulationem ita per artem eſſe formatam, ut eam tanquam vivam, & naturaliter prædæ inhiantem, repræſentet.

N°. IX. Serpens Americanus bicolor, ramulo Jaſmini Afric. Ilicis folio, floribus albis *C. Commel.* interpoſitus eſt, & fœtui incogniti quadrupedis, Animalculi ſylveſtris Americani, exiguo & albiſſimo, inhians.

N°. X. Scorpius Africanus niger, magnitudine Cancrum Germanicum fluviatilem majorem æquans, in liquore limpidiſſimo conſervatus, ſuper phialæ operculum reperitur faſciculus plantarum, florum & fructuum; inter quæ reperiuntur, præter prædicta, Abſynthium Seriphium marinum.

Frutex cinereus Africanus. *Breyn.*

Alſine, rara non deſcripta.

Laurus Africana, Querci folio. *C. Comm.*

Filago Indiæ Orientalis. *Nobis.*

Baccæ Cinamomi tam perfectæ, quam imperfectæ.

Achmellæ capitulum, ſeminibus onuſtum.

Abrus. &c.

Hiſce inſident ſequentia inſecta. Cochinella rubra noſtras, multis maculis nigris notata.

Curculio. *Pettiv.*

Erucæ albæ, maculis nigris quadrangularibus præditæ, mihi, Ribeſii helluones; quoniam Ribeſii nigri folia devorare aſſolent; dictæ Erucæ tam nitide præparatæ, ut adhuc vivere videantur, ne geſticulatione reptatrice quidem neglecta.

N°. XI. Serpens exiguus Africanus nitens, lineis albis & nigris ſecundum longitudinem ductis, cum autem per herbas Africanas ſerpere ſoleant; addidi ramum Ficoidis Africanæ, folio triquetro minori.

Supra infimam herbæ partem reperitur quoque Bufo parvus cinereus, maculoſus, cujus dorſum lineâ albâ notatur: hic ore aperto & diſtento Serpentem arripere videtur.

In operculi faſtigio reperitur compages, ſeu faſciculus florum & ſeminum, inter quæ ſeſe videnda quoque exhibent, ſemina aniſi ſtellati, ut & inſecta, inter quæ Scarabæus minor nitens.

N°. XII. Serpens exiguus Indicus, ore detinens Piſciculum parvum coloris argentei, ex iisdem oris.

N°. XIII. Eruca Africana craſſa & rara, & capite & anterioribus pedicellis coloris fuſci, corpore nigro, dorſo tuberculis breviſſimis & craſſiuſculis, ceu ſpinulis, prædito; quorum tuberculorum duo in utroque latere aureo colore ſplendent, quaſi ſpecula exigua, pone caput vero duo proceſſus ſpinoſi bifidi quoque viſui ſeſe offerunt: huic inſecto adſtat ramulus Africanus, floribus onuſtus.

Supra operculum viſuntur inter alios flores, Millefolium Africanum, flore luteo, Thlaſpi Halimi folio, flore albo, &c.

N°. XIV. Phiala ſicca, in qua conſervatur Turdus Indicus verſicolor.

Operculum phialæ ornatum eſt faſciculo floſculorum, & fructuum, inter quæ fructus Arizari, anguſto folio.

Mundubi Piſonis.

Squamma ſericea, villoſa nigra Scolymocephali Africani.

Glandes Turcicæ, cupulis ſpinoſis, ſeu aſperis.

Flores Reginæ prati.

Fructus Euonymi Virginiani latifolii.

Rhus Afric.

Corruda Africana.

Oryza Indica.

Muſcus clavatus. *Dod.*

Ferri Equini ſiliqua.

Trichomanes.

Centinodia, floribus argenteis.

Tanacetum Africanum odoratum.

Juniperus Africana &c.

N°. XV. Ceraſtes Ceylanicus, cinereus, & maculoſus, ſupra ocellos, veluti duo cornicula geſtans: in eadem phiala innatare videtur Piſciculus Africanus cinereus, barbatus, quatuor lineis albis longitudinalibus præditus, eſtque de genere Bagre *Marcgr.*

Pone dictas phialas reperiuntur varia balſamo indurata, & ita præparata, ut ſtatum naturalem & vitam haud amiſiſſe videantur.

N°. XVI. Lacerta Americana, hæc ore ſuo detinet prædam ſuam, nempe Crabronem Africanum rubrum, maculis nigris notatum.

N°.

Nº. XVII. Spinoſa Lacerta Africana, corpore ſquammoſo, aſpero, & cauda ſpinoſa.

Nº. XVIII. Echinomelocactos Americana, ſpinis brevioribus; cum autem è rupibus emergere ſoleant, rupi impoſui, ſuper quam quoque reperiuntur rami Litophyti Africani.

Nº. XIX. Echinus marinus Turcicus, cum ſuis longiſſimis nigris pinnis.

Nº. XX. Thlaſpi, Roſa de Hiericho dictum, *Moriſ.* ſeu Roſa Hierichontina vulgò. *C. B.*

ASSER II.

Nº. XXI. SErpens exiguus Americanus albus, eleganter maculis nigris notatus; hic, capite furſum erecto, Piſciculum Africanum argenteum, planum & rotundum, lineis quatuor latis, nigris, notatum, videtur captare.

Phialæ operculum ditatum faſciculo plantarum, quas inter, præter præcedentes, quoque reperiuntur Ramuſculi, ſc. Muſci arborei exotici, qui excreverat ex arbore, ad ſex circiter ulnarum longitudinem.

Equiſeti Africani, floſculis luteis.

Campanulæ Valerianoidis, &c.

Nº. XXII. Serpens Americanus exiguus, albus, lineis undulatis transverſalibus, caſtanei coloris, præditus, eſtque è genere eorum, qui male dicuntur, & perperam habentur pro bicipitibus, nam uno tantum præditi ſunt capite.

Nº. XXIII. Phiala duos continens Piſciculos Africanos, rariſſimos, quorum inferior Piſcis Africanus lobatus à me dicitur, quia lobum planum, pro piſciculi magnitudine, ſatis magnum, inter caput & abdomen dependentem, habet; hic piſciculus ex caſtaneo & albo colore variegatus, nullisque ſquammis præditus, attactu ſubaſper.

Superior verò Piſciculus ob gutturis extenſionem Gutturoſus à me dictus, exiguis ſqammis ſuperbiens, coloris argentei; cum autem à capillo dependeat, pinnasque habeat expanſas, liquori innatare videtur, modò nonnihil moveatur phiala, in qua continetur.

Africa quoque produxit hunc piſcem.

No. XXIV. Rana Americana, colore marmoreo eleganter colorata, & in liquore conſervata.

No. XXV. Eruca Americana maxima, piloſiſſima, ſuntque pili longiſſimi, colore ex nigro & albo variegati, ac denſe ſtipati, ceu in cane aquatico, itaque, ne nomine, quo adhuc deſtituta eſt, diutius careat, à me vocabitur Canis aquaticus.

Notandum præterea, quod ramo arboris Nucis Moſchatæ inſidet, & tali quidem geſticulatione, quaſi folia devoraret.

N°. XXVI. Piſcis Africanus planus, albus, octo, novemve lineis transverſis nigris gaudens, eſtque è genere eorum, qui in præcedenti *Clip-Viſch* denominatus eſt.

In fundo phialæ reperitur quoque Serpens exiguus Americanus albus, eleganter maculis nigris notatus.

N°. XXVII. Eruca Americana, pilis longiſſimis obſita, in quorum faſtigio tuberculum apparet, inſtar ovorum pediculorum; hi autem vix apparent, niſi oculis armatis.

Operculum, ut antecedentia, gaudet inter cetera quoque flore arboris Coral. ramuſculo Arbuſculæ portoricenſis lacteſcentis, foliis Quercinis, ſpinis geminis ad ſingulorum foliorum exortum, exaſperatæ; *Kiggelarii*, Botanici expertiſſimi; præterea gaudet foliis & ſemine Abrus *Alpin.* ſeu Piſo fructu coccineo minore *C. B.* ut & flore Croci verni latifolii flavi *B. Pin.* ante quinquaginta annos à me carpto, & etiamnum colore vivido prædito.

N°. XXVIII. Lacerta Africana, gutturoſa, vel bulgam gerens à me dicta, eleganter lineis & maculis nigris notata. Hæc, gutture in magnam molem extenſo, ita præparata, ut vitam amiſiſſe non videatur.

N°. XXIX. Phiala ſicca, & in illa, Avicula Amboinenſis rariſſima, tricolor, in totum, ſc. cum Carne & Oſſibus, ita conſervata, ut in vita adhuc ſuperſtes eſſe videatur.

In fundo Phialæ reperiuntur flores Tanaceti Africani, floribus decuplo minoribus. *C. Commel.* collegæ conjunctiſſimi.

N°. XXX. Loligo cum ſuo Ovario & fœtibus imperfectis.

Not. in fundo phialæ in conſpectum venit portio Ovarii cum ſuis innumeris ovulis; præterea à capillo dependet pars Ovarii, in qua conſpiciuntur innumeri embryones Loliginis, quæ eousque

que pervenerunt, ut illarum ocelli luculenter videri poſſint.

Operculum obſitum eſt ramulis aliquot plantarum marinarum, ſcilicet Millefolii marini fruticoſi, Spongiæ marinæ ramoſæ, Lithophyti, Fuci poroſi, Tabulariæ. Vid. Tab. II. Fig. 1.

N°. XXXI. Serpens Africanus cæruleus, in dorſo linea alba notatus, hic inter ramum Erucæ Monſpelienſis ſiliquâ quadrangulâ echinatâ *Moriſ.* poſitus, ore detinet Teſticulum Gliris diſſolutum.

Inter plantulas & fructus, ſuper operculum phialæ poſitos, reperiuntur quoque Caryophylli Regii. *Wormii.* Milium Indicum ſubflavum.

N°. XXXII. Eruca Americana maxima, ſpinoſa, cui oppoſita Opuntia minor ſpinoſa Americana. Huic inſidet Aranea Americana cericeo-villoſa, rubicundiſſima; & quod notandum ejusmodi Araneæ hisce in oris non raro quoque à nobis ſunt repertæ, multis partibus tamen minores.

N°. XXXIII. Rana Indica major, colore marmoreo, quæ inhiare videtur Erucæ maximæ Americanæ albæ, lineis transverſis nigris præditæ, & gaudenti in dorſo tuberculis exiguis, è quibus minutiſſimi pili nigri, ſtellæ in modum diſpoſiti, prodeunt.

N°. XXXIV. Serpens Africanus (linea nigra latiſſima, ſerpentino ductu per dorſi longitudinem procurrente.

Hic aggredi videtur Scarabæum Americanum, à capillo dependentem.

N°. XXXV. Bufoni ſimile Americanum Animal, pedibus poſterioribus anſerinis Pipa & Pipal, incolis Zurinamenſibus, dictum, in cujus dorſo plurima viſuntur ovula, ſeparatim in ſuis cellulis, ceu utriculis recondita, è quibus tandem fœtus emergere in confeſſo eſt.

Not. In hoc objecto dorſum à me eſſe apertum, ut expiſcarer, an ova ex abdomine emergant, & in dorſo tantum appareant & propullulent; contrarium autem in hoc animali liquet: in illis enim nullam communicationem reperire potui cum partibus internis abdominis; cutis dorſi vero, plurimis cellulis ceu utriculis donata, ova continet, idque ſub operculo ſeu ſcutella duriuſcula, quâ ablatâ, ova nuda apparent. Vide T. II. Fig. II. & III.

Sunt mihi varia ejusmodi objecta, ex utraque India allata, alia enim in dorſo ſunt cinerei, alia pulli ac nigri coloris, nonnulla ovulis referta, varia in dorſo foetibus onuſta, quorum omnium figuræ in publicum prodibunt, ſi Deus Ter Optimus Maximus mihi vitam & vires porro dederit.

Dictum animal plures ante annos ex America tranſmiſſum, primò intravit Muſæum Inſtructiſſimum Ampliſſimi Conſulis NICOLAI WITSEN, rerum curioſarum inveſtigatoris indefeſſi.

N°. XXXVI. Orbis Curacaovienſis, nigris punctis præditus. Hic, liquori innatans, tam bene conſervatus eſt, ut adhuc vivere, ac in liquore natare videatur.

N°. XXXVII. Cochlea magna alba, ſeu Buccinum ex Oceano magno, in cujus dorſo adnatum inſectum marinum, Mamma marina, ob ſimilitudinem, à me dicta, & in fundo phialæ continentur quoque duo objecta marina, pellucida quinis zonis opacis, ut & capite rotundo prædita, nec non Holothurius triangularis transparens.

Operculum præterea ornatum Lithophyto quodam, cortice purpureo; huic inſidet piſciculus Africanus planus, corniculo longo in dorſo præditus, eſtque è genere Capriſci. *Rondeletii.*

N°. XXXVIII. Piſciculus Guinenſis, argenteus, planus, ex genere *Mucu* Braſilienſibus dictus. *Marcgr.*

Præterea parte ſuperiore à ſeta dependet quoque piſciculus è genere Bagre, ut N°. XV.

N°. XXXIX. Serpens Indiæ Orientalis, tricolor, eleganter ex rubro, nigro, & albo coloratus.

N°. XL. Serpens Indiæ Occidentalis bicolor, exiguus.

N°. XLI. Elegans avicula Capitis bonæ ſpei, roſtro longo, adunco, recurvo, nigro, pectore ſanguineo, nigro, cæruleo ac viridi fulgente colore; eſtque è genere Tomieio *Marcgr.*

Hæ aviculæ alimentum ſupra flores volando quæritant, uti Ouruſſiæ, idque lingua longiſſima bifida.

Inter digitorum ungues continentur foliola Æſchynomenes ſpinoſæ, ſeu herbæ vivæ, quæ planta peculiare quid habet, ſcilicet, ſi quis digitis aut bacillo folia tetigerit, complicantur

non-

non ſolum illa illico; verum etiam ramulus nutat verſus terram, & ſic vivere videtur vita animali, hinc dicitur quoque herba viva vulgo.

Avicula quoque ita balſamo eſt præparata, ut adhuc vivere videatur, oſſiculis, carne, & cerebro non exemptis.

N°. XLII. Eruca magna Americana bicolor, à ſeta dependens, & ita præparata, ut actionem reptatricem retinuerit.

N°. XLIII. Caput avis Africanæ, quæ Flamengo nominatur.

N°. XLIV. Rupes parva, ex Conchyliis Indicis & ramuſculis marinis confecta.

N°. XLV. Piſciculus Ceylanicus reticulatus, quadratus, minimus, nigriſque maculis notatus; hic magnitudine teſſeram mediocrem haud excedit, punctis nigricantibus, ſeminis ſinapi nigri magnitudine, per totum corpusculum ordine diſperſus. Vid. Tab. III. Fig. I.

N°. XLVI. Conger Americanus rufus, venenatus, minor, lineis albis & maculis quaſi characteribus Arabicis perpulchre inſcriptus: à ſeta in eadem phiala quoque dependet Cancellus Americanus.

N°. XLVII. Serpens exiguus Americanus, maculis coloris caſtanei eleganter notatus, ut & Locuſta ex iisdem oris allata.

N°. XLVIII. Avicula Curacaovienſis, Ouruſſia dicta, lucido, viridi & aureo fulgenti colore, ut & roſtro nigro, recto, acuto prædita: hæc, utpote ex florum dulcedine victum quoque quæritans, reperitur inſidere ramulo Cichorei ſpinoſi.

N°. XLIX. Eruca marina, pilis lateralibus aureis, cæruleis, viridibus, iridis inſtar fulgentibus, prædita, vocatur quoque Hiſtrix marina. *Rhed.*

N°. L. Serpens Americanus bicolor, egregie ornamentum æmulare, quod mulieres geſtare ſolent, (*Belgice Brazelette*) repræſentans; hujus corpore inſidet exiguum animalculum venenatiſſimum, Gekko ab Indis dictum, idque propter ſonitum, quem edunt, ſcilicet Gekko, Gekko.

N°. LI. Rupes minima, ex variis Indicis Conchyliis & aliis rebus marinis confecta.

N°. LII. Rana Americana, colore ſubnigro & lineis duabus al-

albiſſimis à capite ad crura uſque notata; crura autem ſex maculis albiſſimis ſuperbiunt.

Huic aſſidet Lacerta Africana, colore fuſco-cinereo, duabus lineis albiſſimis ſecundum longitudinem, ut & cauda flava inſtructa.

N°. LIII. Piſcis Ceylanicus lobatus, *Acaruana* dictus, quatuor lineis longitudinalibus, à capite ad caudam uſque decurrentibus, inſtructus.

In eadem phiala, conſpiciendam ſeſe quoque exhibet Anguilla argentea Americana.

N°. LIV. Piſcis Africanus planus, colore fuſco cinereo, quatuor zonis albiſſimis ditatus.

N°. LV. Rupes exigua tertia, ex Conchyliis Indicis & aliis rebus marinis, ut in præcedentibus, confecta.

N°. LVI. Jaculatrix, ſeu Serpens Americanus tenuiſſimus, ſupra quem dependet Eruca craſſa, ex iiſdem oris.

N°. LVII. Eruca Americana craſsiſſima & maxima, quæ ſæpe numero reperitur in frondibus Palmitarum, & Chamæriphis; quamvis autem Incolæ hanc Erucam (ob noxam, quam arboribus infert,) Palm-miet Worm vocarint, tamen nil nocent ſtomacho eorum, qui Erucam illam eſitant, & in deliciis habere aſſolent Incolæ.

N°. LVIII. Rana Americana, ex caſtaneo & albo colore variegata.

N°. LIX. Serpens exiguus bipes Africanus, lineis longitudinalibus albis & cinereis donatus; in eadem Phiala à capillo dependet Piſciculus varius inſtar marmoris, ex iiſdem oris.

N°. LX. Orbis Africanus, ſex lineis nigricantibus in dorſo: in phialæ fundo reperitur quoque Stella marina.

N°. LXI. Serpens Indicus ſubcæruleus, ore detinens Araneam Indicam variegatam.

N°. LXII. Phiala in cujus fundo reperitur Rana Americana alba, duabus prominentiis circa clunes prædita: in ſuperiore phialæ parte à ſeta dependet Piſciculus Indicus marmoreus, qui, pinnis expanſis, in liquore quaſi natare videtur.

N°. LXIII. Piſciculus Indicus rotundus, nummularis à me dictus, planus enim ac rotundus eſt, inſtar chalci, an autem majo-

majores reperiantur, hæreo, quandoquidem uno eodemque tempore plures ad me delati ſunt ejusdem fere magnitudinis; cum autem per corpus diſperſis gaudeat paucis tuberculis aſperis, formamque rotundam habeat, Orbis generi videtur accenſendus. Vid. Tab. III. Fig. 7.

In Phialæ fundo reperitur quoque Serpens Africanus cinereus.

Nº. LXIV. Phiala ſicca, & in ea Avicula Indiæ Orientalis ex cinereo cærulea, capitis vertice nigra, lateribus autem capitis alba: inter ungues pedum retinet ramum Pimpinellæ ſpinoſæ.

Nº. LXV. Rana Americana cinerea, tribus albis lineis latis, ſecundum corporis longitudinem decurrentibus, ac pedibus marmoreis prædita.

Nº. LXVI. Lacerta Indiæ Orientalis pugnax, dorſo ſerrato, Chamæleontis capite, colore dilute cæruleo, lineisque ceu zonis albis donata: hæc inſidet ramo Plantæ Lactariæ Africanæ. *Joh. Commelini.* Hort. Amſt. p. 1. dum viveret Senatoris hujus civitatis, ac de ſtudio Botanico bene meriti.

Nº. LXVII. Chamæleon Africanus, cinereo marmoreus, inſidens ramo Acaciæ ſpinoſæ Africanæ, hujus lingua admodum longa, & proboſcidis aut lumbrici forma exſerta, in ſui extremo, ceu acetabulo, muco in vivente madido, arripit ſplendentem Scarabæolum, ſicuti viventes facere aſſolent.

In operculi faſtigio præter ceteros flores reperitur quoque Mollugo, Erica, Amaranthus ſpica pendula, Milium Indicum rubrum, Laurus Africana, Querci folio. &c.

Nº. LXVIII. Salamandra terreſtris, maculis luteis diſtricta.

Nº. LXIX. Piſciculus Ceylanicus, cucullatus à me dictus, pone caput enim è nucha cuculla prodit, pinnarum hujus piſcis extrema, pulla ſunt.

Nº. LXX. Pedamentum exiguum, ex ligno Juglandis confectum, cui impoſita eſt rupes, ex variis purificatis conchyliis exiguis, & ramulis marinis confecta.

Nº. LXXI. Pſittaci minoris ſceleton nitidiſſimum, inter cujus pedicellos oſſeos continentur duo ſceleta vegetabilia, (ut ita dicam) quorum 1. ſceleton eſt calycis floris Hyoſcyami, cujus membranulis in totum deſtituitur, relictis tantummodo

nervulis, ita ut reticulum repræſentet, alterum verò eſt ſceleton folii Alni, texturam ramulorum venoſorum humanorum perbelle repræſentans.

N°. LXXII. Phiala ſicca, & in ea, Avicula Ceylanica croceo colore, unde Crocea dicta *Herm.* in Mus. Ceylan. Khacurullo Ceylanenſibus.

Hæc balſamo ita condita, ut non ſolum caro & oſſa, verum etiam viſcera in corpore remanſerint, & ſic nativam faciem retinens, ramo Cichorei ſpinoſi fruticoſi inſidet.

N°. LXXIII. Holothurius Ceylanicus Velivolans. in *Herm.* Muſ. Ceyl. deſcriptus. Zoophytum venenatiſſimum & cauſticum per ſumma maris Indici velificans, expanſam ſed vacuam veſicam referens, parte ſuperna quaſi velo, inferna multis longiſſimis filamentis quaſi remis inſtructum.

N°. LXXIV. Lacerta Africana nitidiſſima, lineis longitudinalibus nigris & albis, pedes autem, ut & venter, albis maculis ſuperbiunt. Dicta lacerta inſidet fructui Opuntiæ ſpinoſæ majori.

N°. LXXV. Orbis Africanus cauda bicolori, eâque ſimul cum pinnis expanſâ, naturalem & viventem repræſentat piſcem: Supra caudam gaudet zonis nigris, corpus autem, dorſo excepto, donatur punctis nigricantibus.

N°. LXXVI. Cochlea marina Indica cum limace, pro proportione cochleæ, admodum magna; præterea phialæ fundus Corallinâ officinarum, ut & Corallinâ capillaceis ramulis obſitus eſt.

N°. LXXVII. Alcyon, ſeu Alcedo Africana, Avicula formoſiſſima, à cujus capite, poſteriora verſus, propendent plumæ longiſſimæ ex cæruleo & nigro eleganter variegatæ: Inter illas aviculas Africanas reſervo quoque noſtratibus longe minores.

N°. LXXVIII. Pedamentum minus, ex nucis Juglandis ligno confectum, ſuper quod rupes, ex Conchyliis parvis Indicis purificatis confecta.

N°. LXXIX. Amphisbæna Americana ex albo & nigro variegata: ejusmodi Serpentes bicipites, ſeu Amphicephalas nominantur, ſed falſo; cum unico tantum gaudeant capite; potius itaque nominandi eſſent Serpentes cauda craſſa, vel

vel Serpentes utrimque-gradus à reptatu, quo gaudere dicuntur.

N°. LXXX. Aranea Indiæ Orientalis coloris caſtanei, corpus oblongo rotundum, pedicelli anteriores longiſſimi, imo ceteris longiores, craſſiores, atque ab una parte piloſi: horum extremitates in ſpinas recurvas, ſicuti cancrorum pedes anteriores in chelas deſinunt: illarum dentes coloris ſunt nigricantis, ſplendentes, arcuati, & in acumen deſinentes, non abſimiles illorum, quibus Phalangii gaudent. Præterea hoc habet peculiare, quod omnes juncturæ macula alba gaudeant.

N°. LXXXI. Tatu-Apara *Piſon.* & *Marcgr.* ſeu Armodillæ foetus, digitum minorem longus, coloris albicantis, adhærens ramo Ficoidis Africanæ, foliolis craſſis, brevibus, anguloſis, ſpinoſis. Vid. Tab. I. Fig. 1. hujus Theſ. I.

N°. LXXXII. Salamandra aquatica magna.

N°. LXXXIII. Foetus Rajæ, in ſua cinerei coloris teſta majore (perperam Mus marinus dicta.) Sunt mihi harum teſtarum diverſæ ſpecies, ſcilicet maximæ, ac cinerei coloris, ut & nigræ, nec non minores nigræ planæ, oblongo rotundæ, ut & coloris ſubflavi, & nigri, cum annexis fibrillis aut ligulis: quales autem Rajarum ſpecies, quæ plurimæ reperiuntur, ex iſtis omnibus producuntur, nondum mihi conſtat. Vid. Tab. III. Fig. 3.

N°. LXXXIV. Teſta Rajæ cinerea major, in qua foetus Rajæ ita adhuc hæret, quemadmodum ego illum poſt Teſtæ apertionem inveni.

N°. LXXXV. Teſta Rajæ cinerea major, ex parte aperta, ut ovum, in ea contentum, cerni poſſit.

N°. LXXXVI. Teſta Rajæ cinerea major, ita præparata, ut ſuperficies ejus interior, ſericum coloris aurei repræſentans, in conſpectum veniret.

N°. LXXXVII. Portio ovarii Rajæ, in liquore conſervata; mirari ſubit videre, quanto numero in uno ovario reperiantur ovula. Hinc Doctiſſimus D. Franciſcus Boſſuetus ſequentes conſtruxit verſiculos, in ſuo libro de Natura Aquatilium. fol. mihi 140.

Si quis Rajarum nuſquam conſpexerit ova,
Dirigat huc oculorum ille ſuorum aciem,
Nam fœcunda parens Rajis natura creandis,
Oſtentavit opes læta ſubinde ſuas.

N°. LXXXVIII. Supra huncce Theſaurum reperitur quoque Spongioides, ramoſiſſima, oculata, à me ita dicta, propter ramulos denſiſſime ſtipatos, foveas exiles, & ſpongiæ affinitatem. Huic adhæret Cancer Pagarus *Rondeletii* dictus, ſuper cujus dorſum connati ſunt Balani magni.

N°. LXXXIX. Phiala in liquore continens Piſcem Ceylanicum fuſcum, maculis albiſſimis, ordine ſecundum longitudinem piſcis ad caudam uſque ſitis.

In fundo phialæ conſpicitur quoque Urtica marina rariſſima, pyramidalibus acuminatis ſignaturis, caſtaneæ coloris ſtellæ in modum orbiculatim poſitis, prædita.

An *Urtica rarior*, Velella *dicta.* Fab. Columnæ?

Supra operculum poſita ſunt Conchylia Indica, rupis inſtar concinnata, quæ inter ramuli marini Indici locantur, ſcilicet Corallii albiſſimi Amboinenſis, fragilis, Corallii albi, valde ſimilis cinamomo Saccharato tenuiori, Belgicè, *Kaneel kapittelſtokjens*, dicto, etiam ramuli Sargoſſa cum fructibus, Muſci marini Amboinenſis, ſubſtantiæ corneæ.

Super hæc omnia etiam collocatus eſt Piſciculus Amboinenſis cornutus, coloris aurei. Vid. Tab. VII. Fig. 1.

N°. XC. Brachium infantis, in liquore limpidiſſimo conſervatum, naturali & vitali colore præditum, cujus manus continet, & nobis monſtrare videtur Teſtudinis marinæ ovum foecundatum; quo ab una parte aperto, fœtus caput, ut & brachia anteriora, ex ovo emergentia, videntur.

Quamvis autem illud magnitudine conveniat cum ovo gallinaceo, cortex tamen neutiquam eſt lapideus, quemadmodum in Gallinarum, aut Crocodilorum ovis.

Operculum Phialæ quoque obſitum eſt Conchyliis rarioribus, ex Aſia & Africa allatis, inter quæ emergunt ramuli marini Indici, ſcilicet.

Litophyti nigri Amboinenſis.

Mu-

Muſci marini ex iisdem oris.
Corallii rubri tubuloſi.
Sargaſſo cum fructibus, &c.
Piſciculus Amboinenſis volans, & totus fere oſſeus, iis exceptis locis, ubi pinnæ emergunt: cum autem undique ſit obſitus tuberculis oſſeis, ne palpebris quidem exceptis, à me dicitur Piſciculus Amboinenſis volans oſſeo-tuberculoſus, proboſcide ſerrata. Vid. Tab. VII. Fig. 2.

N°. XCI. Phiala in liquore conſervans Buccinum Guinenſe papillatum majus, cum ſua Limace, magnitudine Buccinum ipſum ſuperante, & quaſi in duas partes diviſa. Vid. Tab. VI. Fig. 1.

Operculum quoque præditum eſt conchyliis & ramulis marinis, in rupis formam concinnatis, inter quæ Piſciculus triangularis gibboſus, ab omni latere ſpinis breviſſimis præditus.

Inter marina etiam conſpici poſſunt, Lithophytum Amboinenſe nigrum.
Corallium album fragile ex iisdem oris.
Lenticula marina foliis ſerratis. *Lob.*
Conchæ anatiferæ exiguæ.
Lenticula marina. *Serap.*
Tubuli contorti, &c.

N°. XCII. Crocodili fœtus, in liquore conſervatus;
Cum autem homines inſultare & devorare valeant Crocodili adultiores, hunc in finem ori indidi fœtus humani Hepar, artificioſiſſime præparatum, ſcilicet omnibus vaſculis ſanguineis, encheyreſi mea, repletis, ita ut rubedine ſumma, ad extremum usque, ſit infectum dictum Hepar.

Supra operculum, inter flores, reperiuntur quoque herbæ & fructus, quorum nonnulla manducata non minus quoque homines interficere valent, utpote pernitioſa, quæ noſſe omnibus utile, ſcilicet folia Aconiti flore cæruleo, cujus radicem nuper in urbe noſtra comederat bajulus quidam, eſſe exiſtimans Apium, *Selerey* dictum, unde paucis poſt horis vitæ finem fecit.

Ut & fructus Daturæ, cujus ſemina ſub climate noſtro quoque mortem producere valent, id quod expertus ſum,

 præ-

præſertim ſi ſemina in tenera ætate plus juſto devoraverint pueri.

In vico, vulgò *de Bloem-ſtraat*, dicto, abhinc aliquot annis hortulanus quidam, hortum cujusdam civis purgaturus, integram plantam Daturæ, ſimul cum ceteris herbis conjecerat ante fores: duo pueri ſuſtulerant dictam plantam, ſemenque comederant, horum unus brevi poſt vitam cum morte mutabat, vocatus ad alterum, poſt remediorum uſum, convaluit.

Fructus, ſeu ſemina Cicutariæ ſucco viroſo hominem quoque poſſe occidere, exemplum mihi præbuit Chirurgus meus, cum degerem Hagæ-Comitis, qui cum Medico quodam hortum quendam intraverat, & cum neuter illorum plantarum gnarus, ambo comederant dictæ herbæ radicem, unde & ambo cruciabantur dolore abdominis; Chirurgus autem brevi magnas paſſus convulſiones moriebatur, itaque ſatius fore exiſtimo ejusmodi plantis hortos (Medicis exceptis) privare, quam ornare.

Cum autem hanc plantam, multos ante annos mihi demonſtraret Dominus Franciſcus Kigelarius, Botanophilus, ac de ſtudio Botanico optime meritus, accepi ab illo hujus plantæ ſemina, & ſic in horto noſtro Medico terræ commiſimus, & ſic planta dicta adhucdum in eo viget.

Cum autem analogiam habeant hujus plantæ folia cum Apio aquatico; dehortor ſpectatores, quando ſermonem habeo de plantis umbelliferis, ne ori admoveant ad comedendum.

FINIS.

EX-

Tab. I

Fig. I.
A
B
C
D
E
Fig. II.
Fig. III.
A
B
C

TAB. III.

Fig. I.
A.
Fig. II.
A
B
B
Fig. III.
A
B
Fig. IV.
A
B.
C
E.
D
C
Fig. V.
Fig. VI.
B
B
A
A
Fig. VII.

EXPLICATIO FIGURARUM.

TAB. I. FIG. I.

Phiala ſicca, Aviculam continet Zeylanicam quadricolorem, ſedentem ſupra Carduum minimum. Proſp. Alpin.

A. Avicula.
B. Carduus dictus.
C. Faſciculus floſculorum.
D. Papilio Turcicus verſicolor, alis poſterioribus longiſſimis ſtramineæ latitudinis.

FIG. II. *Oſtendit in liquore fœtum Armodillæ, magnitudine digiti minimi.*

A. Armodillæ fœtus.
B. Ramulus Ficoidis Africanæ, foliis brevibus, craſſis, anguloſis, ſpinoſis, margine ſinuoſis.
C Faſciculus florum.

TAB. II. FIG. I.

In liquore limpido demonſtrat Loliginem, cum particula Ovarii, fœtibus onuſti.

A. Portio Ovarii, fœtibus onuſti.
B. Loligo.
C. Minima portio Ovarii, ovulis referti.
D. Faſciculus ramulorum marinorum.
E. Piſciculus, Abacatuaia Braſilienſis dictus.

FIG. II. *Acus marina Amboinenſis undique ſpinoſa.*

FIG. III. *Phiala in liquore continens Percam Amboinenſem volantem pinnis longiſſimis.*

A. Perca Amboinenſis.
B. Piſcis militaris.
C. Faſciculus ramulorum marinorum.

TAB. III. FIG. I.

A. Piſciculus Zeylanicus reticulatus, quadratus, minimus, nigriſque maculis notatus.

FIG. II.

AA. Fœtus Rajæ extra teſtam, parte ſupina viſus.
BB. Complicationes laterales, uti in teſta, viſui occurrunt.

FIG. III.

A. Fœtus Rajæ prona parte viſus, & in teſta ſua maxima parte adhuc contentus.
B. Fœtus Rajæ.
C. Teſta.

FIG. IV.

A. Teſta.
B. Apertura.
C. Ovum fœcundatum.
D. Superficies teſtæ exterior circumflexa, ut fibræ ſericeæ videri poſſint.
E. Fibræ ſericeæ.

FIG. V. *Portio exigua Ovarii Rajæ, in qua ovula adhuc exigua & non fœcundata conſpicere licet.*

FIG. VI.

A. A. Ovum Rajæ fœcundatum, è teſta deſumptum.

B.

B. B. Ovi membranæ circumflexæ.

FIG. VII. *Piſciculus Indicus, rotundus, ſpinoſus & planus, Nummularis à me dictus.*

TAB. IV. FIG. I.

Congeries Conchyliorum & ramulorum marinorum. &c.

FIG. II. *Bufoni ſimile animal Americanum, Pipa & Pipal Indigenis dictum, pedibus poſterioribus anſerinis.*

A. Pipa.

B. B. Fœtus è dorſo emergentes.

C. C. Cavitates, ſeu utriculi, è quibus exierunt fœtus.

D. D. Calyces adhuc cooperti ſuo operculo, ſub quo fœtus occultantur.

FIG. III. *Phiala in liquore continens aliam Pipam, cujus dorſo à me aperto, conſpici poteſt ſcilicet neque ovula, neque fœtus commercium habere cum abdominis cavo.*

A. Pipa.

B. Fœtus ſub calycibus, ſeu utriculis, adhuc occluſi, ita ut nondum in conſpectum veniant.

C. Calyces, ſeu utriculi, è quibus exiere fœtus.

D. Dorſi vertebræ.

E. Subſtantia muſculoſa.

F. Portio cutis circumflexa.

G. Congeries conchyliorum & ramulorum marinorum, per quæ repunt fœtus Pipæ.

TAB. V. FIG. I.

Spongioides ramoſiſſima marina oculata, ſuper rupem poſita.

FIG. II. *Denotat Cancrum marinum, Pagurum* Rondeletio *dictum, hujus dorſo connati ſunt.*

FIG. III. *Balani albi, nucis moſchatæ magnitudine.*

FIG. IV. *Rupes, cui inſident ſupradicta.*

TAB. VI. FIG. I.

Indigitat Buccinum Guienenſe papillatum majus cum ſua Limace.

A. Papilla.

B. Limax.

C. Limacis apertura.

D. Piſciculus Amboinenſis triangularis, gibboſus, oſſeus & lateribus undique ſpinoſus.

FIG. II.

A. Ovum Crocodili fœcundatum, ab una parte apertum, ut fœtus ex parte videri poſſit.

B. Caput fœtus.

C. Membranæ ovi.

D. Quercus Marina, cujus ope Ovum loco ſuo continetur in phiala.

E. Echinus marinus Cap. Bonæ ſpei, ſpinulis miniatis præditus.

TAB. VII. FIG. I.

A. Piſcis Zeylanicus fuſcus maculatus.

B. Urtica marina.

C. Signaturæ pyramidales acuminatæ.

D. Filamenta, ſeu Remi, quibus expanſis natare valent.

E. Piſciculus Amboinenſis cornutus.

F. Sinus anguſtus, in quo cornu ſeſe inſinuat.

FIG. II. *Denotat Brachium Infantis, in liquore conſervatum, in cujus manu continetur ovum fœcundatum Teſtudinis marinæ.*

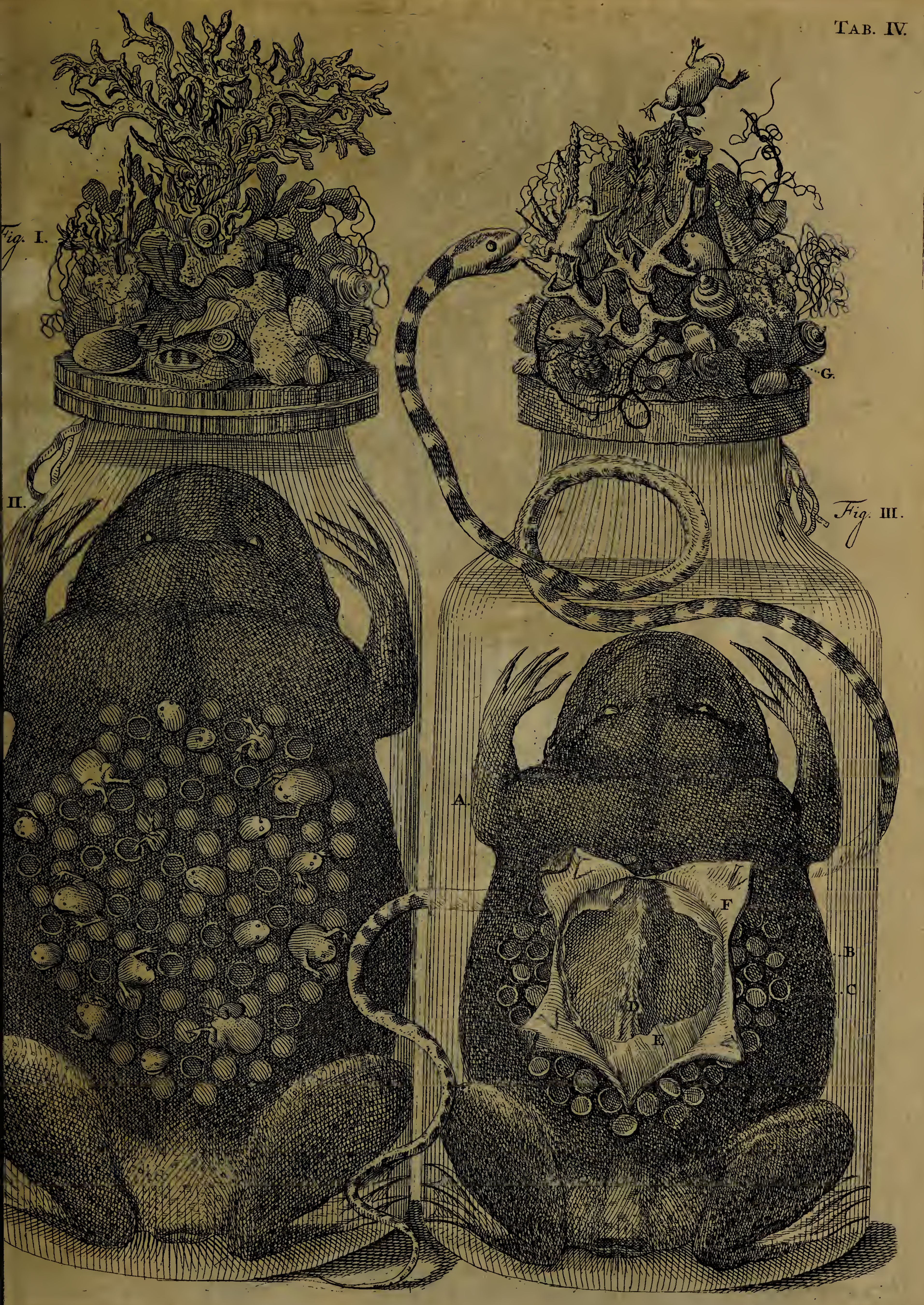
A. Brachium Infantis.

B. Ovum.

C. Caput & pedes anteriores teſtudinis marinæ.

D. Piſciculus Amboinenſis volans, oſſeo tuberculoſus, proboſcide ſerrata.

Tab. IV.

TAB. V.

Fig. II.
Fig. I.
E
D
B
A
C
D
A
C
B

Fig. I.
E.
F
A.
B
C
C
D
Fig. II.
D
C
A
B
J. Mulder ad vivum sculp. 1710